

מדינת ישראל
רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

י"ד בטבת התשע"ח

1 בינואר 2018

שהמ. 2017-526

עמדה ממונה: תחולה טריטוריאלית לעניין חובת רישוי למתן אשראי

מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016

ביום 18 ביולי 2016 התקבל בכנסת חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ו-2016 (להלן – "החוק"). מטרתו העיקרית של החוק היא להסדיר את פעילותם של נותני שירותים פיננסיים אשר עד כה לא היה עליהם פיקוח רגולטורי צרכני. הפיקוח על הגופים האמורים הופקד בידי רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן – "הרשות").

ביום 1 ביוני 2017 נכנסה לתוקפה חובת רישוי למתן אשראי לפי סעיף 12 לחוק. לידי הרשות הגיעו פניות מאת גורמים בשוק, אשר ביקשו לדעת האם תאגידים שהתאגדו בישראל או מחוץ לישראל, שכל פעילות האשראי שלהם, דרך עיסוק, מתבצעת מחוץ לישראל, נדרשים לקבל רישיון למתן אשראי לפי דרישות החוק.

לאחר פרסום טיוטת עמדה וקבלת הערות הציבור, מוצגת להלן עמדת הממונה. לפירוט נימוקי העמדה, מצורפת חוות דעתו של היועץ המשפטי של הרשות.

עיסוק במתן אשראי, אשר מבוצע כולו מחוץ לישראל, אינו מצריך רישיון מכוח החוק, בכפוף להתקיימות התנאים המצטברים הבאים:

- א. מסמכי ההלוואות וההתקשרות של העוסק עם הלווה (למעט בטוחות) נכתבים בשפה זרה, נחתמים מחוץ לישראל וכפופים לדין זר;
- ב. חשבונות הלווה המשמשים לקבלת האשראי מאת העוסק, הם חשבונות המתנהלים במוסדות שמחוץ לישראל;
- ג. לא מתקיימת בישראל כל פניה של העוסק ללקוחות חדשים, ובכלל זה שיווק, פרסום או גיוס לקוחות, בכל אמצעי שהוא;
- ד. לא מתקיימות בישראל פגישות של העוסק עם לקוחותיו.

בכבוד רב,

דורית סלינגר

הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

מדינת ישראל רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

עמדת ממונה – פירוט נימוקים

להלן יפורטו הנימוקים לעמדת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, בנושא תחולה טריטוריאלית לעניין חובת רישוי למתן אשראי מכוח חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים), התשע"ז-2016 (להלן: "החוק")¹:

1. האיסור על עיסוק במתן אשראי, בלא רישיון, מעוגן בסעיף 12(א) לחוק:

"(א) לא יעסוק אדם במתן שירות בנכס פיננסי או במתן אשראי אלא אם כן בידו רישיון למתן שירות בנכס פיננסי או רישיון למתן אשראי, לפי העניין, ובהתאם לתנאי הרישיון."

2. ההגדרה של מתן אשראי היא רחבה ומקורה בסעיף 11א לחוק, שזה לשונו:

"מתן אשראי" – מתן אשראי דרך עיסוק, למעט הנפקה של כרטיסי אשראי כהגדרתה בסעיף 25 ופעולות נוספות שקבע השר באישור ועדת הכספים של הכנסת, ולרבות העמדת מסגרת אשראי, בין השאר באחת מאלה:

(1) ניכיון שיקים, שטרי חוב ושטרי חליפין כמשמעותם בפקודת השטרות;

(2) מתן אשראי כנגד המחאת זכותו של מקבל האשראי לקבל נכסים פיננסיים מאחר, שלא כאמור בפסקה (1), לרבות שירותי ניכיון כהגדרתם בסעיף 7א לחוק הבנקאות (שירות ללקוח), התשמ"א-1981;

(3) מתן אשראי אגב מימון רכישה או השכרה של נכס או שירות, למעט מתן אשראי כאמור בידי מוכר הנכס או נותן השירות דרך עיסוק או משכירו, שהוא אחד מאלה:

(א) מתן אשראי ללקוח בודד בסכום הנמוך מ-30,000 שקלים חדשים, או מסכום אחר שקבע השר באישור ועדת הכספים של הכנסת;

(ב) מתן אשראי בידי מי שמוכר נכס או נותן שירות דרך עיסוק, גם שלא למטרות רווח, שעיסוקו במכירת נכסים או במתן שירותים שאינם פיננסיים, למי שאינו צרכן כהגדרתו בחוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981;

(ג) מתן אשראי שהתקיימו לגביו תנאים שקבע השר, לרבות לעניין תקופת האשראי או לעניין שיעור הריבית, באישור ועדת הכספים של הכנסת;

(4) מתן ערבות להתחייבות של אחר;

(5) מתן אשראי שכנגדו משועבד נכס בלא זכות חזרה אל מקבל האשראי בשל אי-קיום החיוב."

3. תחולתה הטריטוריאלית של החקיקה בישראל נדונה פעמים רבות. בבג"ץ 8276/05 עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הביטחון, מתאר הנשיא (כתוארו אז) ברק את החזקה לפיה – בהיעדר הוראה אחרת בחוק – חוקי המדינה חלים על יחסים משפטיים בישראל בלבד:

¹ לעניין קיומה של חובת רישוי, ראו גם טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (שירותים פיננסיים מוסדרים) (פטור מחובת רישוי) (הוראת שעה), התשע"ז-2017.

מדינת ישראל רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון

"כאשר חוק מבקש להחיל עצמו על אנשים או פעולות שמחוץ לישראל, צריך הדבר להיאמר בחוק (במפורש או במשתמע). אכן, חזקה היא כי חוקיה של ישראל חלים על יחסים משפטיים בישראל, והם אינם מכוונים להסדיר יחסים משפטיים מחוץ לישראל. כך הדין בחקיקה פלילית בישראל; כך הדין בחקיקה שאינה פלילית"².

4. בענייננו, החוק נועד להסדיר את שירותי האשראי החוץ-מוסדיים בישראל, מתוך מטרה להגן על האינטרס של הצרכן הישראלי ולספק לו הגנות בתחום האשראי הקמעונאי הניתן בישראל. כמו כן, החוק ביקש להגביר את התחרות ולהביא לשכלול שוק האשראי בישראל.
5. אין בתכלית החוק או בלשונו כדי ללמד על כוונה להגן על לווים במדינות אחרות, אשר עשויים ליהנות מהגנות הדין החל באותה מדינה, או להסדיר פעילות אשראי הנעשית בשווקים זרים ללא זיקה ממשית לישראל.
6. חיזוק לעמדה זו ניתן למצוא בהוראת סעיף 63(א) לחוק, בדבר חיסול עסקיו של נותן שירותים פיננסיים עקב ביטול רישיון; כך מורה הסעיף:

"נותן שירותים פיננסיים שרישיונו בוטל יחסל את עסקיו בישראל בתחום העיסוק שהרישיון לגביו בוטל".

- בסעיף הנזכר קיימת התייחסות טריטוריאלית ברורה לשאלה היכן נדרש נותן השירותים הפיננסיים לחסל את עסקיו – בישראל בלבד. מסעיף זה אף משתמע כי על נותן שירותים פיננסיים העוסק במתן אשראי גם מחוץ לישראל, לא חלה חובה לחסל פעילות זו, אף אם רישיונו בישראל בוטל. נמצאנו למדים, שככלל החוק אינו מבקש לחול על עיסוק במתן אשראי שאינו מתרחש בישראל.
7. להשוואה, ראו גם עמדות שפרסמה רשות ניירות ערך בעניין תחולתו הטריטוריאלית של חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, בשיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה-1995. בעמדות אלו הכירה רשות ניירות ערך בכך שבאותן נסיבות שהובאו בפניה, בהן זיקת הפעילות לישראל התמצתה במיקומו של נותן השירות, ולא התקיימו זיקות בעניינים נוספים הנמצאים בליבת שירותי הייעוץ (דוגמת גיוס לקוחות, חתימה על הסכמים וכיו"ב), לא חלה חובת רישוי לפי אותו חוק³.
  8. על רקע האמור לעיל, מצאנו כי בהתקיים התנאים המצטברים המנויים בעמדת הממונה, עיסוק במתן אשראי, אשר מבוצע כולו מחוץ לישראל, אינו מצריך רישיון מכוח החוק.

בכבוד רב,

עו"ד ברוך לוברט
היועץ המשפטי

² בג"ץ 8276/05 עדאלה - המרכז המשפטי לזכויות המיעוט הערבי בישראל נ' שר הביטחון, פ"ד סב(1) 1, עמ' 19 (2006). ראו גם א' ברק, פרשנות במשפט: פרשנות החקיקה, בעמ' 578 (כרך שני, 1993) וכן ת"צ (מרכז) 51324-03-14 עזרא יהודה נ' Hewlett-Packard Company, בעמ' 16 (פורסם בנבו, 3.5.17) לעניין תחולתו הטריטוריאלית של חוק הגנת הצרכן. ראו והשוו גם סעיף 12 לחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981, המתייחס לשליטה של בנק חוץ בתאגיד המנהל עסקים בישראל; וסעיף 5 לפוליסת ביטוח חובה לרכב בתוספת לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (תנאי חוזה לביטוח חובה של רכב מנועי), התש"ע-2010, הקובע את חבות המבטח במקרה ביטוח בשטח מדינת ישראל.

³ רשות ניירות ערך, מחלקת השקעות: הנחיה מקדמית בעניין עיסוק בניהול תיקים וייעוץ השקעת בחו"ל כאשר מקום מושבו הקבוע של הפונה הוא בישראל, מיום 8 באפריל 2014 וההפניה הנוספת שם, בכתובת להנחיה מקדמית בעניין עיסוק בניהול תיקים וייעוץ השקעת בחו"ל כאשר מקום מושבו הקבוע של הפונה הוא בישראל לחץ כאן.